

Tribuna abierta

Negar egingo luke 'Aita Mari'k baleki

Maria Eugenia Arrizabalaga Olaizola

“**M**ari! Aita Mari! Amaika bizi ostu zuk itxasoari!! Itxasoak, baña, bere amorruetan zerori ordaña. Mari! Gure Mari!”. Hitz horiek janzen zuten Jose Mari Zubia marinel zumaiarrari Donostiako herriak eskaini zion irudia. Gero, beste soin-irudi bat ipini zuten Donostiako portuan eta jatorrizkoa, ordudunik, Zumaian dago, herriko Alondegi zaharreko kantoitik kaira begira. euskal arrantzale haren ausardiaren eta bihotz-zabaltasunaren oroigarri. Une larrietan zirt edo zart egiten zuen, txalupara jauzi egin eta norbaitek eskua luzatuko zien itxaropena besterik ez zuten gizagaixoak salbatzera joaten zen hura, olatuei aurre eginez. 1866ko urtarrilaren 9an, galernak harrapariturik Donostiara iritsi ezinda gertatu ziren Getariako arrantzale batzuk salbu ateratu zituen. *Aita Mari*, ordea, olatuek irentsi zuten.

Beste garai batzuk ziren haiek. Bizimodu gogorra zen ordukoa eta jendeak nekéz ateratzen zuen bizibidea, ziurtasunik gabe, eta han joaten ziren itsasora txalupan, oihalak zabaldu eta arraun eginez, familiari jaten emateko. Aldi hartan ez zen oraingo konturik, ez mugikor ez 112 ez Ertzaintzaren Erreskate, ezta sindikaturik eta oporrrik ere, eta erretirorik ere ez. Hala baina, garai baientan, ez zeuden oinarritzko baliorik gabe: norbait itsasoan gaitzen bazen lagundu egin behar zitzaion, nahiz eta norberak bere bizia arriskuan jarri. Gauza asko aldatu diren arren, sinetsi nahi nuke gaur ere bizi-rik dirautela beste batzuek elkartasunak, eskuzabaltasunak, itsas amaigabeen galduta aurkitzen direnekiko hurkotasunak, salbatuak izatea itxaro dutenei norbaitek eskua luzatzeak, irrikatutako lurrera eramateko. Itsas Salbamendu Humanitarioa GKk Zubiarene izena jarri dio bere itsasontziari:

Aita Mari. Getariako arrantzontzi bat, euskal erakundeen eta jende askoren laguntzaz birmoldatua izan dena, aipatutako ISH elkartearen ekinez. Maydayterraneo egitasmoaren barruan. Hona itsasontzi bat Libia beldurgarritik ihesi doazenak itsas iragararritik ateratzeko bokazioa duena. A. Marco Martínez, ISHeko kideak dioenez, pertsona horiek “ez dira etorkinak, naufragoa dira”, hizketan ari garen gaiaren harira, bai baita izaera bat beste guztiak baino aurreragoa, nazionalitatea baino areago,

azala, erlijioa, ekonomia-egoera, pentsaera politikoa eta abar baino lehenagokoa: naufragoa izatea. Ederki asko zekien hori Aita Mari eta ez genuke inoiz ahaztu behar: inor ez dago itsasoan abandonatuta uzterik, dena delarik. Ezta inortxo ere, inoiz ere ez. Baina hilabeteen joanean burokraziaren luzamendua jasan ondoren, azkenezan berri txarrak: Gobernu espainiarrak ukatu egin dio *Aita Mari* ontziari bere egitekoa betetzeko baimena, Bartzelonako *Open Arms*-i bezala. *Aita Mari* blokeatzeko eman duten

arrazoia da “itsasontziak zenbait egun egin beharko lituzkeela nabigatzen, Mediterraneoa zeharkatuz, itsasotik ateratako pertsonak erreskate lekutik oso urruti dauden tokietan lurreratzeko”, eta horrek “ez du zerikusirik nazioarteko araudiak jasotako salbamendu-operazioak egiteko erekin”. Gobernu espainiarraren menpeko agintaritzaren arabera. Alegia, Italiak eta Maltak erreskate ontziei atek itxi dizkietenez, *Aita Mari* milia asko egin beharko lituzke itsasotik ateratako pertsonak portu seguru

batean uzterako. Alajaina! *Aita Mari* ez dela aski segurua eta ondorioz ez duela naufragoak salbatzera joan behar, bestela bizia arriskuan izan dezaketelako italiar kairen batean babestu ezinda? Aitzakia galanta.

Ez dut ezagutzen Pasaiako Itsas Kapitaintzako arduraduna, agiri hori sinatu behar izan duena, baina pentsatu nahi dut kostako zitzaioala halako zinismoa darion erabakiari bidea ematea. Egia esan, Sanchezen Gobernuaren lanak dira horiek. Orain egun batzuk presidente espainiarrak zioenez, berak konpromiso "argi eta garbia du giza eskubideekiko, baina legedia eta segurtasuna beti kontuan hartuz". Argudio horiei aurka erantzun diete jendaurrean Itsas Zuzenbidean eta Nazioartekoan adituak diren legetariak: ez dago lege-arrazoirik *Aita Mari* eta *Open Arms*-i baimenak ukatzeko. Baina baleude ere, zer? Noiztik da legedia zilegi giza eskubideei oztopoak jartzen badizkie? PSOEren "legalismoa" itxura txarra hartzen ari da: badirudi itsas jarduera administratioboaren ulerpen zorrotz onartezin bat ari zaiola gailentzen nazioarteko zuzenbide humanitarioak agintzen duenari, hau da, legearen inperioa biziak salbatzeko aginduaren aurretik. Ez dago eskubiderik.

Horiek horrela, tamalgarría da Matteo Salvini ultraskuindar italiarra Sanchezen hitzei txaloka ikustea, giza eskubideak, ustezko legedia eta pertsona askorentzat salbamen taula bakarra diren itsasontzien "segurtasun eza" maila berean jarrita. Lotsagarria.

En junio, no ha pasado tanto tiempo, el presidente del Gobierno español, Pedro Sánchez escribió un tuit: "He dado instrucciones para que España acoga al barco #Aquarius en el Puerto de Valencia. Es nuestra obligación ofrecer a estas 600 personas un puerto seguro. Cumplimos con los compromisos internacionales en materia de crisis humanitarias". Y hasta Valencia se despiazarón, días después, el ministro Ábalos y la ministra Montón para participar en la bienvenida al barco. ¿Dónde quedan ahora "los compromisos internacionales en materia de crisis humanitaria"? ¿Las buenas intenciones? ¿Dónde, los derechos humanos?

Desde el 1 al 23 de enero, 214 personas se han ahogado en el Mediterráneo. Y son solo las personas contabilizadas en las estadísticas oficiales, otras muchas se han perdido para siempre entre las olas sin que nadie haya llegado siquiera a contarlas. Y, mientras tanto, el *Aita Mari* sigue en Pasaiá y el *Open Arms*, atracado en Barcelona.

Dicen que lo peor de la política anda de por medio. Que abrir los puertos y rescatar personas da alas al discurso de la derecha más radical. Que algunos pueden estar considerando que la defensa de los derechos humanos y la solidaridad más elemental les puede suponer desgaste político. Que por eso deniegan los permisos al *Open Arms* y al *Aita Mari*. Pues, de ser cierto, cabe responder que no existe mayor corrupción política, ninguna, que la que se lleva por delante los valores humanos que nos hace ser personas. Si ese es el motivo que puede subyacer en el cambio de criterio del Gobierno español, cabe señalar que lo infinitamente preocupante es la razón de fondo. Porque cuando los gobiernos —inclúyase a los de la Unión Europea— hacen ese tipo de cálculos, cuando se llega a considerar que es más rentable, en términos políticos, dejar personas ahogándose en la mar que rescatarlas, se está reconociendo que una buena parte de la ciudadanía, de esa ciudadanía que es llamada a las urnas, ha perdido los valores por el camino. Que las personas que ejercen la democracia no sienten compasión por otras personas, niños, hombres, mujeres, desesperados y perdidos en la mar. Que muchos de aquellos que se conmovieron con la foto de Aylan, el niño kurdo de tres años cuyo cuerpo fue portada de todos los periódicos, en realidad lloraban lágrimas de cocodrilo.

No somos tan inocentes como para no reconocer que el populismo y la ultraderecha están esparciendo la pólvora del racismo y la xenofobia por toda Europa, emulando los discursos funestos de los años 30 del siglo pasado. Es indudable que da miedo. Pero esta amenaza no se combate plegándose a sus propósitos, sino resistiendo su embate y persistiendo en una política justa y solidaria digna de toda democracia. No es que los valores humanos más básicos nos hagan europeos, sino que Europa solo merece la pena si es capaz de defender esos valores. Estaría muy bien que todos los que pasamos estos días por delante de *Aita Mari*, en Donostia o en Zumaia, pensáramos un poco sobre el precio que Zubia estuvo dispuesto a pagar por salvar al prójimo de morir en la mar. Sería de desear que, para cuando se publique este artículo, el Gobierno del Estado hubiera cambiado de opinión. Si no, os invito a firmar la petición en [Change.org](#). ●